IT-TIELET HADD TAL-GHID KBIRA HI L-MAHFRA LI REBHILNA KRISTU!

Contributed by Frans Galea
Saturday, 14 April 2018

Din
hija il- Liturgija tat-tielet Hadd ta' l-Ghid (2018) bi hsibijiet min Joe Rapa.

L-G'id
mhux !urnata wa'da imma 'amsin jum!
Festa twila 'amsin jum! Matul
dawn il-'amsin jum ta’ Festa hu projbit g'an-Nisrani li jsum, jag'mel penitenza
jew ji a''ad minn xi 'a!a. &afna ma
jifhmux dan il-g'ala. Forsi ja'sbu li
din il-Festa tag'laq b’mod trijunfanti l-Istorja ta’ esù li wera li t-tajjeb
jirba' fuq il-'a|in. Imma din mhix
risposta tajba bi||ejjed. Jekk f’dawn
il-'amsin jum ta’ Festa int m’intix fer'an u m’g'andekx is-sliem f’qalbek,
allura wie'ed ikollu jistaqsik x’tip ta’ Nisrani int. Jew tisma’ min jg'idlek: Jien jog'!obni
l-Milied 'afna iktar mill-G'id g'ax ifakkarni fi tfuliti, u l-affarijiet li
kienu jferr'uni dak in-nhar fil-Milied g'adhom iferr'uni sal-lum. Jew, addirittura
hawn min jg'idlek li j'ossu mqanqal jattendi b’devozzjoni ic-celebrazzjoni ta’
&amis ix-Xirka u fuq kollox tal- img'a l-Kbira, imma mbag'ad l-G'id...
insomma... spe jalment il-Velja ta’ bil-lejl li hi tant twila u ma nifhimhiex.

L-ewwelnett
il-Misteru tal-G'id huwa l-qalba u l-qofol tal-Kristjane|mu. Huwa l-A'bar li l-Kristjane|mu g'andu
g'ad-dinja. Dan il-Misteru ma jxandarx
biss Qawmien, imma qablu it-tbatija u l-Mewt, g'ax minn dawn 'are!
il-Qawmien. L-G'id huwa t-Tridu kollu li
  elebrajna: il-&amis, il- img'a u s-Sibt bil-lejl. L-G'id huwa l-g'an li g'alih Kristu tg'abba
b’!isem tqil bid-dnub u l-mewt tag'na, f’!uf ta’ Ver!ni u twieled f’g'ar. Il-Misteru tal-G'id mhux biss l-g'an
tal-Inkarnazzjoni ta’ Kristu imma wkoll, u dan hu mportanti li nifhmuh, huwa
l-g'an tal-e|istenza tieg'i u tieg'ek. G'alhekk, l-G'id huwa, intimament,
il-Festa tag'na, il-Festa tal-bnedmin.
G'ax Kristu miet u qam mill-mewt b’risq tag'na, g'ax ne|istu a'na, g'ax
g'andna b|onn ta’ Salvazzjoni.

Kemm
hawn min jifhem il-b|onn ta’ Salvazzjoni llum?
Il-bniedem dejjem hu aljenat. Hu jilg'ab. Hu jqatta’ l-'in. Jilg'ab u jqatta’ l-'in bix-xog'ol, bil-familja, bil-passatempi, b’dak li jixtri, b’dak li jilbes u jiekol, bl-a'barijiet li jisma’, bid-dnub... u 'afna drabi anke bir-reli!jon. Dawn kollha jistg'u ikunu droga g'alih li jorbtuh ma’ e|istenza li fil-fond hi bla sens.
Hu ma jindunax. Imbag'ad ti!i marda f’daqqa, jew a'bar li treg'du... u x’wa'da din! Il-bniedem minn dejjem t'abat kemm fela' biex jag'mel minn din il-'ajja il-bidu u t-tmiem ta’ kollox. Imbierek il-bniedem li s-Salib jifta'lu g'ajnejh li dan kollu hu qerq. G'andu b|onn Salvazzjoni !a minn hawn. Mhux qed nitkellmu biss fuq &ajja o'ra. Meta l-bniedem jikseb kollox fuq din l-art, jinduna x’inhi tassew din il-'ajja. Il-fer' etern li jfittex ma jakkwistahx b’kemm ikollu. Din hi l-esperjenza tal-bniedem.
Hemm triq o'ra. Hemm Salvazzjoni li hu ma jistax jakkwista; li &addie'or akkwista g'alih.

Jekk Kristu kellu Salib, anke jien u int g'andna ie'or. Jekk dan is-Salib qatel il-!isem mg'obbi bid-dnubiet tal-o'rajn li kellu Kristu, anke s-Salib tag'na joqtolna, jisirqilna l-&ajja, jdallmilna l-e|istenza tag'na. Imma s-Salib ta’ Kristu feta'lu t-triq lejn il-Glorja wa'danija li te|isti, il-milja tal-&ajja. Quddiem il-bniedem li g'alih is-Salib hu bla sens, Kristu arrat purtiera tqila biex il-bniedem jara x-xenarju veru tal-e|istenza tieg'u: li kollox hu l-G'id; li kollox fih sens; li kollox miexi lejn dak li hu fettex g'alxejn fl-affarijiet tad-dinja. L-G'id huwa l-Festa l-Kbira tag'na g'ax min jemmen, miet u rxoxta. L-img'oddi g'adda u di!a minn hawn tibda &ajja !dida li l-mewt m’g'andhiex iktar setg'a fuqha.

L-Ewwel Qari

Imma biex il-bniedem jg'addi mill-pro ess meravilju| tal-G'id fil-&ajja tieg'u, biex f’&ajtu sse'' din il-mog'dija, dan il-passa!!, din il-bidla stupedna mill-irbit tal-bi|a’ tal-mewt g'all-'elsien totali fi Kristu rebbie' fuq dak kollu li joqtolna... biex ise'' dan hemm b|onn il-Grazzja ta’ Alla. Il-kelma “Grazzja” hi 'afna mportanti g'alina l-Insara. G'al min hu biss reli!ju| ma tantx. Min hu biss reli!ju| jemmen li hu jrid ikun biex isalva ru'u. Minnu jiddependi kollox. G'all-bniedem reli!ju|, huwa l-bniedem fi - entru. G'an-Nisrani, huwa Kristu u l-Misteru tal-G'id li huma fi - entru u mhux l-isforzi u l-merti tieg'u. In-Nisrani ma jid'aq bih 'add! Hu jaf li l-bniedem m’g'andux 'ila jg'ix il-Qdusija, lanqas il-qaddisin. Huwa Kristu li ja'taf lill-bniedem u jtellg'u mill-bir tar-rejaltà mwaqqa’

tieg'u. U hawn tid'il il-Grazzja.

Il-kelma
“Grazzja” tfisser “rigal mog'ti b’xejn, gratis, bla mist'oqq”. Il-Grazzja mhix il-
“paga” li l-'addiem jaqla’
b’xog'olu. Dik g'andu dritt g'aliha. Il-“Grazzja” hi 'a!a o'ra. Hi rigal ta’ Alla li l-ebda xog'ol u merti
tal-bniedem ma jist'oqquha. Meta
tir eviha, int tibqa’ mbellah u sorpri| bil-!enero|ità ta’ Alla. Il-Fidi hi “Grazzja”, l-ikbar “Grazzja” li
jista’ jag'tik Alla. Li int tid'ol,
tassew tid'ol fil-Misteru tal-G'id u tag'raf x’g'amel g'alik Kristu, x’wirt
akkwistalek... din tkun tassew Grazzja, g'ax 'add minnha mhu kapa i jakkwista
dan bil-'ila tieg'u. Din hi &ajja !dida,
natura !dida. Hawn ma jg'odx it-tag'lim
jew kemm taf dwar Kristu. Ma jg'oddx int
min int. Tista’ tkun l-ikbar midneb...
tmissek il-Grazzja u jinfet'ulek g'ajnejk u tara kollox !did.

Pietru
kien wie'ed minn dawn. Quddiemu kellu
l-istess nies li 'amsin jum qabel kienu sallbu lil Kristu. Hu jxandrilhom il-Kerigma. Ixandrilhom l-G'id. L-A'bar it-Tajba.
Jg'idilhom 'wejje! kbar.
Dnubhom kien ma'fur g'ax waqt li kienu qed joqtlu lil Kristu, kienu qed ji!u
mpattija dnubiethom kollha. Kristu kien
qed imut g'al dawk li kienu qed joqtluh!
U mag'hom kien hemm a'na. Din hi
A'bar g'alina llum. L-umanità kollha
qatlet lil Kristu. Id-dnub tieg'i u
tieg'ek. Imma jekk jien ma nag'rafx
dnubi, dan kollu hu bla sens g'alija.
Issa billi noqg'od in'ares lejn Kristu msallab u nemozzjona ru'i u ng'id
kemm bata... ming'ajr ma nag'raf ir-rejaltà mo'bija li l-'a|en tieg'i inag'qad
mal-'a|en ta’ kul'add, in!abar fi xkora wa'da u Kristu qered din l-ixkora
tal-mewt billi patta Hu g'aliha... jekk ma nag'rafx dan...

G'alhekk
f’dan il-qari naraw lil Pietru, l-ewwel juri dnubu lill-poplu. Wera kura!! hawn, kura!! !ej mill-Ispirtu
s-Santu li r ieva bi Grazzja! &add ma
jridek turih dnubu. Imma m’hemmx
g'arfien ta’ Kristu ming'ajr dan.
Il-poplu nduna. Din Grazzja
o'ra! Talbu x’g'andhom jag'mlu biex
je'ilsu mid-dejn enormi li kellhom.
Indiema! U Pietru jg'idilhom:
soluzzjoni wa'da hemm – li wie'ed jemmen li l-Missier bag'at lil Ibnu biex ikun
il-&aruf li jmut g'all-mer'la.

Qari

mill-Ktieb tal-Atti tal-Appostli. 3,
13-15. 17-19

F’dak i|-|mien: Pietru qal lill-poplu: “Alla ta' Abraham, Alla
ta' I|akk, u Alla ta' akobb, Alla ta' missirijietna gglorifika lill-qaddej
tieg'u, esù, li intom ittradejtuh u 'adtuh quddiem Pilatu, g'alkemm dan kien
qatag'ha li jitilqu. Intom 'adtu l-Qaddis u l- ust, tlabtu
l-'elsien ta' wie'ed qattiel u qtiltu lill-Awtur tal-'ajja. Imma
Alla qajjmu mill-imwiet, u ta' dan a'na xhieda.

Issa, 'uti, jiena naf li kemm intom u kemm il-kapijiet tag'kom,
g'amiltu dan g'aliex ma kontux tafu. Imma b'hekk Alla temm dak li hu
kien 'abbar sa minn qabel b'fomm il-profeti, ji!ifieri, li l-Messija tieg'u
kellu jbati. Indmu, mela, u er!g'u lura minn dnubietkom biex
jin'afrulkom.”

Salm Responsorjali

Is-Salmi huma l-Litur!ija tal-&ajja g'ax huma
ji elebraw il-&ajja kollha, ji elebraw il-mumenti kollha tal-e|istenza
tag'na. Is-Salmi huma l-mod kif ja'sibha
Alla fuq id-dlam u d-dawl li minnhom hi mag'mula l-&ajja; fuq id-dwejjaq u
l-fer'; fuq it-ta'bit u l-mistrie'; fuq il-b|onn ta’ g'ajnuna u t-tif'ir
g'all-g'ajnuna mog'tija. Is-Salmi huma
l-&ajja tag'na. B'al kollox huma
Grazzja, rigal mhux mist'oqq. Imbierek
min it-Talb tieg'u g'andu t-tonalità tas-Salmi.
Imbierek min g'al kull sitwazzjoni e|istenzjali li jsib ru'u fiha,
mill-ewwel ja'bat ma’ mo''u Salm adattat.
Hieni l-bniedem li jitlob bit-Talb stess ta’ Alla!

Is-Salmi llum m’g'adhomx iktar
il-prerogattiva tal-qassisin. Dan !ara
fl-img'oddi g'ax kwa|i l-qassisin biss kienu jafu jaqraw. Illum is-Salmi saru wkoll it-Talba tal-laj i, u j’Alla iktar
g'ada mil-lum.

Salm 4, li g'andna parti minnu llum, huwa
t-Talba ta’ bniedem mimli fidu ja f’Alla.
Ara ma jkunx hawn min ja'seb li min jimxi wara Kristu se je'les
mit-ta'bit jew mis-slaleb. Ara ma jkunx
hawn min “jimxi” wara Kristu biex jixtriH 'alli jag'mel li jkollu &ajja

ming'ajr problemi. Sakemm qeg'din f’din
id-dinja, qal esù, inbatu jkollna.
It-tbatija hi parti min-nis!a tal-&ajja.
Imma x’differenza bejn wie'ed li jid'ol fit-tbatija mimli fidu ja f’Alla
Missieru, u ie'or li jid'ol wa'du, wa'du!

Is-Salmista g'andu esperjenza tal-g'e!ubijiet
ta’ Alla. &afna drabi, t-Talb tag'na, li
dejjem jinstema’, ikollu, i|da, ri|ultat differenti minn dak li ridna
a'na. Imma r-ri|ultat mag'|ul minn Alla
hu dejjem a'jar minn dak li kieku konna nag'|lu a'na. G'alhekk dan is-Salm jg'id: “Kunu afu li
l-Mulej wera tjieba kbira mieg'i.” (v.
4). Forsi mhux e|att kif stennejt, imma
b’mod aqwa g'ax Hu jara iktar minna.

&afna huma dawk, forsi a'na mag'hom, li ma
jissaportux il-prekarjetà u l-insigurtà li wie'ed jistenna l-g'ajnuna ta’ Alla
bla ma jaf meta se tasal. Lkoll nafu xi
jfisser dan. Ilkoll fqar fil-Fidi u
l-Fidu ja. Malajr naqtg'u qalbna
mill-Mulej u nag'mlu b'an-nies ta’ Betulja fl-Istorja ta’ uditta li taw
“time-limit” lil Alla: “Jekk ma tg'inniex sa 'amest ijiem o'ra, nag'mlu dak li
g'andna nag'mlu...” (ud. 7, 31). Imma min hu g'ani fil-Fidu ja, g'andu s-sliem
g'ax jaf f’Min qed jafda. “Nimtedd u
norqod minnufih fis-sliem, g'ax int wa'dek, Mulej, fis-sod taqeg'edni.” (v. 9).

Ritornell: Ix'et id-dawl ta’ wi ek fuqna,
Mulej.

Salm 4

We!ibni,
meta nsejja'lek,

Alla
tal-!ustizzja tieg'i;

o'ro!ni
fil-wisa' meta nkun imdejjaq,

'enn
g'alija u isma' talbi.

Kunu
afu li l-Mulej wera tjieba kbira mieg'i;

jismag'ni
l-Mulej meta nsejja'lu.

&afna
jg'idu: "Min jurina r-ri|q?"

Ix'et
fuqna, Mulej, id-dawl ta' wi ek.

Int
nissilt l-hena f'qalbi,

aktar
mill-kotra tal-qam' u l-inbid tag'hom.

Nimtedd
u norqod minnufih fis-sliem.

It-Tieni
Qari

B'alissa,
waqt li int qed taqra dawn in-noti, qed isse'' xi 'a!a tal-   g'a!eb.
Kristu, id-Difensur tieg'ek, Dak li dejjem jilqa’ g'alik u jifhmek, b'alissa stess, qieg'ed
juri l-pjagi tieg'u quddiem il-Missier u b’le'en imqanqal jg'idlu: “Jien g'al
din il-bniedma, g'al dan il-bniedem, tajt Demmi kollu! Jien, lilek Missier, obdejtek sal-qieg' nett
tal-e|istenza tieg'i biex nirba' merti g'alih/g'alha. It-Tbatija, il-Mewt u l-Qawmien tieg'i jien
qed noffrihom issa g'al dan/din biex tin|el il-Grazzja tieg'ek u ddawwal
l-g'ajnejn im ajpra tal-bnedmin.”

Il-Kelma
li !ejja ta ertana li g'andna li dan id-Difensur tal-g'a!eb, l-avukat
meravilju| tag'na li qed jiddefendina quddiem Missieru. “Min se jifridna mill-Im'abba ta’ Alla?”
(Rum. 8, 35). Meta hu tana kollox
f’Ibnu; meta hu ma qag'adx ja'sibha u offriH b'ala tpattija g'alina fuq l-altar
tal-Qdusija sabiex jien u int nidhru !usti quddiemU... meta tana dan kollu, kif

sejjer ma j'arisx lejn Ibnu li jid'ol g'alina?
San Pawl jg'id: “G'ax jiena |gur li la l-mewt u la l-'ajja, la l-an!li u
la l-qawwiet, la |-|mien t’issa u la ta’ li !ej, la setg'at, la l-g'oli u
lanqas il-fond, u ebda 'liqa o'ra ma jistg'u qatt jifirduna mill-Im'abba ta’
Alla li dehret fi Kristu esù Sidna.”
(Rum. 8, 38-39). Jekk tassew nemmnu
dan fil-fond ta’ qalbna, kif nistg'u nidinbu?
Kif nistg'u na'sbu 'a|in f’Alla?

San
 wann l-Evan!elista, f’din l-Ewwel Ittra tieg'u, jg'id li min “jag'raf” lil
Kristu, min “jafu” mill-qrib, dan ma jistax jidneb, ma jistax ma j|ommx
il-kmandamenti tieg'u (ara v. 4). Dan
ji!ri g'ax iktar kemm tikber il-Fidi fina, iktar ji!i Hu jg'ammar fina u a'na
tassew insiru Tempju tieg'U. Allura a'na
jkollna l-Grazzja mbierka li naraw lill-proxxmu kif jarah esù, li n'ennu kif
i'enn esù, li ma npattux kif qatt ma patta esù, e .

Dawn
l-affarijiet mhumiex fantasija. Il-Kelma
ta’ Alla titkellem fuq 'wejje! pratti i, fuq il-&ajja.

Qari
mill-Ewwel Ittra ta’ San wann Appostlu.
2, 1-5a

Uliedi, dan qieg'ed niktibhulkom biex ma tidinbux; imma jekk xi
'add jidneb, a'na g'andna Difensur quddiem il-Missier, lil esù Kristu,
il-!ust. U hu j'allas
g'al dnubietna, mhux g'al tag'na biss, i|da wkoll g'al dawk tad-dinja kollha. U b'dan nafu li nag'rfu 'l
 esù: jekk in|ommu l-kmandamenti tieg'u. Min
jg'id "Jiena nafu" u ma j|ommx il-kmandamenti tieg'u, hu giddieb u
l-verità m'hijiex fih. I|da kull min
i|omm il-kelma tieg'u, fih hemm tassew l-im'abba ta' Alla fil-milja
tag'ha.

Evan!elju

Kristu miet biex a'na jkollna l-ma'fra
tad-dnubiet. Min ma jemminx dan ikun qed
jidneb kontra l-Ispirtu s-Santu g'ax ikun qed igiddeb il-Kelma li hi ispirata

minnU. Il-Ma'fra ma ti!ix b'al meta
wie'ed ifaqqa’ subg'ajh. Meta Alla ja'fer, Hu ikun qed i'allas prezz qares. Kull darba!
G'ax id-dnub hu dejjem kontra l-Qdusija u kontra l-&ajja. Fil-Qdusija biss hemm il-&ajja. Barra mill-Qdusija, fid-dnub, hemm
il-Mewt. Alla ma jistax ibiddel dan. Hu ma jistax jg'id: “&a nirran!a illi anke
fid-dnub il-bniedem jibqa’ 'aj, qisu ma !ara xejn. &a nag'mel li d-dnub ma jkollux
il-konsegwenza tal-mewt.” Alla dan ma
jistax jag'mlu g'ax ikun imur kontra l-Li!i tal-Qdusija. Fil-Qdusija biss hemm il-&ajja vera, ner!a’
nirrepeti.

Issa biex il-midneb jirritorna lura mhi 'a!a fa li xejn. Hemm kont, hemm dejn x’jit'allas. Kull meta dnibt, jien mitt. Kif u min se jer!a jag'tini l-&ajja? Jien, lili nnifsi? Impossibbli.
Il-Ma'fra tfisser “ritorn lura lejn il-&ajja tal-Qdusija”. Min se jda''al lili, ma'mu! bid-dnub,
fil-Qdusija. Jien ma nistax nid'ol. Hu b’dan il-mod li forsi xi ftit nistg'u
nifhmu r-ra!uni l-g'ala Kristu kellu jbati tant, u Hu li hu l-&ajja nfisha,
kellu j edi &ajtu fuq Salib g'al kull individwu. L-ebda bniedem ma seta jifdi lilu nnifsu,
daqskemm l-ebda mejjet ma jista’ jqajjem lilu nnifsu. Il-Ma'fra tinag'ta g'ax xtrahielna Kristu fuq
is-Salib. Dejnna !ie m'allas g'ax 'allsu
Alla nnifsu fi Kristu.

Min hu konxju ta’ dnubu u tassew g'andu
l-Indiema, jg'o|| il-Kliem qaddisa li bih jag'laq il-Van!elu tal-lum:
“Lill-!nus kollha, ibda minn erusalemm, tixxandar f’Ismi l-indiema
g'all-Ma'fra tad-dnubiet.” (v. 47). Min g'andu l-Grazzja li j'ossu 'ati quddiem
Alla, jiggranfa mal-Misteru tal-G'id ta’ Kristu g'ax hawn u hawn biss te|isti
l-Ma'fra g'alih. &a nkunu nafu li jekk
inqerru bis-serjeta, is-Sagrament inaddafna minn kull dnub bis-sa''a tal-merti
miksuba g'alina fus is-Salib minn Kristu.

Versett:
Hallelujah. Mulej esù, fissrilna
l-Iskrittura; 'e!!ilna qalbna, int u tkellimna. Hallelujah.

Qari mill-Evan!elju ta’ San Luqa. 24, 33-48

F’dak i|-|mien : Id-dixxipli kienu qeg'din itarrfuU
huma x'kien   !ralhom fit-triq, u kif
kienu g'arfuh fil-qsim tal-'ob|.

Kif
kienu g'adhom jitkellmu, esù nnifsu waqaf f'nofshom u qalilhom: ''Is-sliem

g'alikom!" Huma twerwru bil-bi|a' g'ax 'asbu li qeg'din jaraw
xi fanta|ma. I|da hu qalilhom: "G'aliex t'awwadtu? G'aliex dan
it-t'assib kollu f'qalbkom? Araw idejja u ri!lejja. Jiena hu!
Missuni, u ifhmuha li l-ispirtu ma g'andux la'am u g'adam b'alma qeg'din taraw
li g'andi jien." Huwa
u jg'idilhom dan, uriehom idejh u ri!lejh. I|da billi huma, fil-fer'
tag'hom, kienu g'adhom ma jridux jemmnu u baqg'u mistag'!ba, qalilhom:
"G'andkom xi 'a!a ta' l-ikel hawn?" Huma ressqulu quddiemu bi a 'uta mixwija, u hu
'adha u kielha quddiemhom.

Mbag'ad
qalilhom: "Meta kont g'adni mag'kom g'edtilkom dawn il-kelmiet, 'Je'tie!
li jse" kull ma nkiteb fuqi fil-Li!i ta' Mosè, fil-Profeti u fis-Salmi.'
"

Mbag'ad
fet'ilhom mo"hom biex jifhmu l-Iskrittura. U qalilhom: "Hekk
kien miktub, li l-Messija jbati u fit-tielet jum iqum
mill-imwiet, u li l-indiema g'all-ma'fra tad-dnubiet tixxandar
f'ismu lill-!nus kollha, ibda minn erusalemm. Intom xhud ta'
dan.